

Матрос О.О., канд.пед. наук,
доцент кафедри
соціальної педагогіки та
соціальної роботи

ПРАВА ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ НА ОСВІТУ

Особи з інвалідністю є в усіх країнах та в усіх ланках суспільства. В різних країнах як причини, так і наслідки інвалідності неоднакові. Це обумовлено різними соціально-економічними умовами і залежить від тих кроків, які здійснює держава для підвищення благополуччя своїх громадян. За даними ООН, у світі нараховується близько 450 мільйонів людей з порушеннями психічного та фізичного розвитку. Це становить 1/10 частину населення нашої планети. Дані всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) свідчать, що кількість таких людей у світі досягає 13 %, а 6 % з них діти. Україна, яка обрала демократичний шлях розвитку, зараз спрямовує свою законодавчу й державну діяльність на створення рівних умов для дітей з інвалідністю в усіх сферах соціального життя.

Після запровадження Міністерством освіти і науки законопроекту про інтегроване навчання осіб з інвалідністю у закладах вищої освіти, що дозволило для категорії громадян здобувати вищу освіту, багато дітей з інвалідністю почали здобувати освіту, зокрема вищу. Так, згідно із Законом України «Про освіту» освіта є основою інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. У сучасному світі освіта виступає одним із способів соціалізації дитини, оскільки основним завданням освіти є підготовка маленької людини до повноцінного життя у суспільстві. Поряд з іншими особистими немайновими правами дітей є право на освіту, що є одним із найважливіших, оскільки формує і створює передумови розвитку особистості. Відповідно до ст. 53 Конституції України кожному гарантується право на освіту [2].

Ще одним важливим міжнародним документом, який гарантує право дітей з інвалідністю на освіту є Конвенція ООН про права дітей. Відповідно держави-учасниці визнають право осіб з інвалідністю на освіту. Для цілей реалізації цього права без дискримінації й на підставі рівності можливостей

держави-учасниці забезпечують інклюзивну освіту на всіх рівнях і навчання протягом усього життя, прагнучи при цьому:

- до повного розвитку людського потенціалу, а також почуття достоїнства та самоповаги та до посилення поваги до прав людини, основоположних свобод і людської багатоманітності;
- до розвитку особистості, талантів і творчості осіб з інвалідністю, а також їхніх розумових і фізичних здібностей у найповнішому обсязі;
- до надання особам з інвалідністю можливості брати ефективну участь у житті вільного суспільства.

Під час реалізації цього права держави-учасниці забезпечують, щоб:

- особи з інвалідністю не виключалися через інвалідність із системи загальної освіти, а діти з інвалідністю - із системи безплатної та обов'язкової початкової або середньої освіти;
- особи з інвалідністю мали нарівні з іншими доступ до інклюзивної, якісної та безплатної початкової й середньої освіти в місцях свого проживання;

Держави-учасниці забезпечують, щоб особи з інвалідністю могли мати доступ до загальної вищої освіти, професійного навчання, освіти для дорослих і навчання протягом усього життя без дискримінації та нарівні з іншими. Із цією метою держави-учасниці забезпечують, щоб для осіб з інвалідністю забезпечувалося розумне пристосування [1].

Варто підкреслити, що в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини на факультеті соціальної та психологічної освіти навчаються студенти з інвалідністю. В університеті складено, оформлено та затверджено навчально-методичну базу щодо навчання студентів з інвалідністю. У навчальному процесі викладачі використовують конспекти лекцій, роздаткові матеріали, мультимедійні технології, схеми, таблиці. У навчальний процес студентів з інвалідністю постійно запроваджуються спеціальні інформаційні та навчальні технології. Також, слід наголосити, студентам з інвалідністю надається технічна, інформаційна та консультаційна підтримка. На нашу думку, ефективність фахової підготовки

студентів з інвалідністю в університеті, окрім вищезазначеного, сприяє також забезпечення їх психологічної підтримки. У структурі факультеті було створено психологічну службу, яка працює зі студентами з інвалідністю, а ті в свою чергу соціалізуються у закладі на рівні з іншими студентами.

На місцевому рівні теж відбуваються певні зрушення у наданні професійної освіти як для дітей, так і для дорослого населення з інвалідністю.

Так, для забезпечення професійної реабілітації осіб з інвалідністю органами праці та соціального захисту населення Уманської міської ради створено Центр професійної реабілітації людей з інвалідністю щодо сприяння набуття професійної освіти та подальшому їх працевлаштуванню.

У 2014 році вчетверте продовжено термін дії ліцензії, на здійснення освітньої діяльності. За укладеними договорами слухачі курсів проходять виробничу практику в управлінні праці, приватних перукарнях, на взуттєвій фабриці та в дендропарку «Софіївка». За час функціонування Центру реабілітації послуги з професійного навчання отримало 478 осіб з інвалідністю з врученням свідоцтва про присвоєну кваліфікацію [3].

Отже, проаналізувавши стан підготовки дітей з інвалідністю у закладі вищої освіти, варто наголосити, що питання доступності для них вищої освіти продовжує на сьогоднішній день являти собою гостру соціальну проблему.

Список використаних джерел:

1. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. Офіційний вісник України. – 2010. – №17 – 799 с.
2. Конституція України // ВВР України. – 1996. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua>.
3. Центр професійної реабілітації інвалідів управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://clarity-project.info/edr/34117710>.